

Peilingen

Met ingang van dit nummer biedt de rubriek 'Peilingen' ruimte voor mededelingen op het gebied van de waterstaatsgeschiedenis: tentoonstellingen, opgravingen, bijzondere archiefopenstellingen, prijsuitreikingen, cursussen, enz. Kopij voor deze rubriek is welkom bij het redactiesecretariaat of bij één van de redactieleden.

Nederland op de werelderfgoedlijst

De UNESCO geeft jaarlijks een wereldkaart uit waarop de cultuur- en natuurmonumenten zijn aangegeven, die op de zogeheten Lijst van Werelderfgoed ('World Heritage') zijn geplaatst. Tot nu toe bevat de lijst zo'n 440 objecten in een groot aantal landen die een 'uitzonderlijke universele betekenis' hebben, want dat is het criterium voor de lijst. In *TvW* 1996, 1 stelde G.H. Keunen al enkele stoomgemalen voor die voor zo'n predicaat een aanmerking zouden komen. Maar moet het per se een object zijn? Onlangs werd een pleidooi gehouden om in Nederland ook integrale cultuurlandschappen voor te dragen op basis van hun cultuurhistorische betekenis. Op een studiedag van de Historisch-Geografische Vereniging is een lijst opgesteld van zes belangrijke typen van zulke landschappen, met van elk een concreet voorbeeld: 1. terpenlandschap: Middag-Humsterland, de terp van Ezinge 2. cope-ontginningslandschap: Kamerik en Kockengen 3. rivierenlandschap: Ooypolder bij Nijmegen 4. droogmakerijenlandschap: Beemster 5. veenkoloniale landschap: Kiel-Windeweer 6. buitenplaatsenlandschap: Vecht bij Breukelen. Het is de bedoeling deze voor te dragen voor de werelderfgoedlijst. Overigens is in 1995 Schokland als eerste Nederlandse monument op de lijst geplaatst en thans is de Stelling van Amsterdam genomineerd. (Bron: S. van Dockum, e.a. 'Nederlandse landschappen van wereldformaat' in: *Geografie* 6 (1997), 24-29; *Nieuwsbrief RMO* 8, 1 (1995), 8.)

1998: Thorbeckejaar

In 1998 wordt herdacht dat de bekende staatsman

Thorbecke 200 jaar geleden werd geboren en dat 150 jaar geleden 'zijn' grondwet werd ingevoerd. Ook voor de waterstaatsgeschiedenis is deze figuur van grote betekenis. Er hebben al enkele onderzoekers een artikel over Thorbecke aangeboden aan de redactie. Ons streven is nu om een themanummer over Thorbecke's betekenis voor de waterstaatsgeschiedenis te verzorgen. Wie doet er mee?

Polderdistrict Betuwe verwelkomt onderzoekers

Het polderdistrict Betuwe kondigt de openstelling aan van de statische archieven uit de periode 1400-1981, berustend in het Ambtshuis te Elst (Gelderland). De bestaande inventarissen van het Ambt, de dijkstoel van het polderdistrict Overbetuwe en de inliggende polders zijn aangevuld, terwijl de aangetroffen archieven van de Overbetuwse buitenpolders zijn geïnventariseerd. Bovendien zijn de archieven van het Ambt, de dijkstoel en Lingestoel van het polderdistrict Nederbetuwe c.a. geheel opnieuw geïnventariseerd. Bezoekadres: Dorpsstraat 8, 6661 EK Elst, 0481-371393.

Defensiekunstwerk in dijk bij Westervoort teruggevonden

Bij dijkversterkingswerkzaamheden aan het dijkvak Kandia-Loo-Schans werden in november 1996 de redelijk gave restanten van een inundatiewerk aangetroffen. Het polderdistrict Rijn en IJssel was ervan op de hoogte dat hier in de jaren '50 een inundatiewerk was aangelegd als onderdeel van de zogenaamde 'Eisenhowerlinie', die van Basel naar Kampen liep. De archivalia vermeldden echter de totale vernietiging van de uit gewapend beton vervaardigde inlaatsluizen. Het kunstwerk wordt nu als cultuurhistorisch monument weer opgebouwd. Nadere details over de achtergrond van deze gedenkwaardige bescherming tegen de Russen volgen binnenkort in dit tijdschrift. (Mededeling W. Wolters).

Eén van de Romeinse duikers te Hoogstad, gelegen exact in het verlengde van een moderne duiker die net is aangelegd. Aan weerszijden van de duiker is een dichte paalzetting te zien die tezamen met het aardlichaam ertussen een dam vormde (Foto: Bureau Archeologie en Monumentenzorg, Vlaardingen).

Scholing in historische informatica

Een bericht voor computerenthousiasten: 13-28 juni 1997 vinden er op de Leidse Universiteit speciale cursussen plaats voor historici en archivariissen. Het betreft o.a. Windows95, digitalisering van historische bronnen, database technieken, structureringen en ontsluiting van historische teksten met behulp van SGML, HTML en World Wide Web, en multi-media voor geschiedenis met Toolbook. Info: Zomerschool secretariaat, p/a Nederlands Historisch Data Archief, postbus 9515, 2300 RA Leiden, 071-5272742; e-mail: NHDA@rullet.leidenuniv.nl.

In de dammen bevinden zich drie duikers. Eén is samengesteld uit twee uitgeholde boomstammen met een gezamenlijke lengte van circa 6,30 m. De duiker is voorzien van een klepafsluiting die bij hoog water vanzelf dicht ging (100 n.C.). Een andere duiker bestaat uit een uitgeholde els, afgedekt met een eiken plank (dendrochronologisch gedateerd op 17 v.C.). Door beweging in de bodem is deze duiker samengedrukt, zie afbeelding. De vondst is aanleiding voor vele nieuwe vragen aangaande de waterbouwkundige kennisoverdracht tussen de inheemse bevolking en de Romeinen. (Bron: Gemeentelijk archeoloog drs. T. de Ridder, Hoflaan 27, 3130 AC Vlaardingen, 010-2484668).

Oudste dam van West-Europa ontdekt in Vlaardingen

Bij archeologisch onderzoek op het bedrijventerrein Hoogstad in Vlaardingen is een kreek aangetroffen waarin rond het begin van de jaartelling diverse waterbouwkundige werken zijn aangelegd. Uit C14-onderzoek is onlangs gebleken dat één van de dammen stamt van rond 180 v.C. De dammen waren door plaatselijke boeren vervaardigd en moesten voorkomen dat het achterland, waar vermoedelijk de boerderijen en akkers gelegen waren, zouden overstromen.